

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ЛІСОМАТЕРІАЛИ КРУГЛІ ЛИСТЯНІ

Класифікація за якістю
Частина 1. Дуб і бук
(EN 1316-1:1997, IDT)

ДСТУ EN 1316-1:2005

БЗ № 7 – 2005/489

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2007

ПЕРЕДМОВА

1 ВНЕСЕНО: Технічний комітет України зі стандартизації лісових ресурсів «Лісові ресурси» (ТК 18)

ПЕРЕКЛАД І НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: **А. Білим; Г. Гільченко; В. Дерев'янка; Н. Діанова** (науковий керівник); **С. Кривов'язий; І. Шурута**

2 НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 2 вересня 2005 р. № 239 з 2007–01–01, зі зміною дати чинності згідно з наказом № 82 від 11 квітня 2007 р.

3 Національний стандарт ДСТУ EN 1316-1:2005 ідентичний з EN 1316-1:1997 Hardwood round timber — Qualitative classification — Part 1: Oak and beech (Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Частина 1. Дуб і бук) і включений з дозволу CEN, rue de Stassart 36, B-1050 Brussels. Усі права щодо використання Європейських стандартів у будь-якій формі і будь-яким способом залишаються за CEN та її Національними членами, і будь-яке використання без письмового дозволу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики (ДССУ) заборонено

Ступінь відповідності — ідентичний (IDT)
Переклад з англійської (en)

4 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України

Держспоживстандарт України, 2007

ЗМІСТ

	С.
Національний вступ	IV
Вступ	IV
1 Сфера застосування	1
2 Нормативні посилання	1
3 Терміни та визначення понять	2
4 Класифікація за якістю	2
4.1 Правила сортування	2
4.2 Позначення класів	2
4.3 Ознаки, що враховують під час сортування	2
5 Таблиці норм сортування	3

НАЦІОНАЛЬНИЙ ВСТУП

Цей стандарт є тотожний переклад EN 1316-1:1997 Hardwood round timber — Qualitative classification — Part 1: Oak and beech (Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Частина 1. Дуб і бук).

Технічний комітет, відповідальний за цей стандарт, — ТК 18 «Лісові ресурси».

Стандарт містить вимоги, які відповідають чинному законодавству.

Цей стандарт не замінює чинних в Україні стандартів.

До стандарту внесено такі редакційні зміни:

- слова «цей європейський стандарт» замінено на «цей стандарт»;
- структурні елементи стандарту: «Титульний аркуш», «Передмову», «Зміст», «Національний вступ» та «Бібліографічні дані» — оформлено відповідно до вимог національної стандартизації України;
- до розділу 2 «Нормативні посилання» долучено «Національне пояснення» та «Національну примітку», які виділено рамкою;
- з «Передмови» до EN 1316-1:1997 у «Вступ» до цього стандарту взято те, що безпосередньо стосується цього стандарту.

Копії стандартів EN, на які є посилання в цьому стандарті, можна отримати в Головному фонді нормативних документів.

ВСТУП

Цей стандарт є одним із серії стандартів, що стосуються хвойних та листяних порід деревини круглого лісоматеріалу.

Інші стандарти цієї серії:

EN 1316-2 Hardwood round timber — Qualitative classification — Part 2: Poplar (Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Частина 2. Тополя)

EN 1316-3 Hardwood round timber — Qualitative classification — Part 3: Ash and maples and sycamore (Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Частина 3. Ясен, клен та явір).

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ЛІСОМАТЕРІАЛИ КРУГЛІ ЛИСТЯНІ

Класифікація за якістю
Частина 1. Дуб і бук

ЛЕСОМАТЕРИАЛЫ КРУГЛЫЕ ЛИСТВЕННЫЕ

Классификация по качеству
Часть 1. Дуб и бук

HARDWOOD ROUND TIMBER

Qualitative classification
Part 1. Oak and beech

Чинний від 2008-01-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт встановлює класифікацію за якістю та позначення сортів для заготовленого круглого лісоматеріалу дуба та бука, що представлені у вигляді довгомірних лісоматеріалів або колод.

Класифікація описує класи якості круглого лісоматеріалу, майбутнє використання яких невідоме.

Класифікацію застосовують для таких порід: дубів, *Quercus sessiliflora salisb.* (або *Quercus petraea liebl.*), *Quercus robur L.* (або *Quercus pedunculata ehrh.*) та бука (*Fagus sylvatica L.*).

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

Цей стандарт містить положення з інших публікацій через датовані й недатовані посилання. Ці нормативні посилання наведено у відповідних місцях тексту, а перелік публікацій наведено нижче. У разі датованих посилань пізніші зміни чи перегляд будь-якої з цих публікацій стосуються цього стандарту тільки в тому випадку, якщо їх уведено разом зі змінами чи переглядом. У разі недатованих посилань треба користуватися останнім виданням відповідної публікації.

EN 844-1 Round and sawn timber — Terminology — Part 1: General terms common to round and sawn timber

EN 844-2 Round and sawn timber — Terminology — Part 2: General terms relating to round timber

EN 844-5 Round and sawn timber — Terminology — Part 5: Terms relating to dimensions of round timber

EN 844-7 Round and sawn timber — Terminology — Part 7: Terms relating to anatomical structure of timber

EN 844-8 Round and sawn timber — Terminology — Part 8: Terms relating to features of round timber

prEN 1309:1994 Round and sawn timber — Method of measurement of dimensions¹⁾

EN 1310 Round and sawn timber — Method of measurement of features

EN 1311 Round and sawn timber — Method of measurement of biological degradations.

¹⁾ EN 1309 поділений на дві частини: частина 1 стосується пиломатеріалів; частина 2 — круглих лісоматеріалів.

НАЦІОНАЛЬНЕ ПОЯСНЕННЯ

EN 844-1 Лісоматеріали круглі та пиляні. Термінологія. Частина 1. Основні терміни, загальні для круглих та пиляних лісоматеріалів

EN 844-2 Лісоматеріали круглі та пиляні. Термінологія. Частина 2. Основні терміни, що стосуються круглих лісоматеріалів

EN 844-5 Лісоматеріали круглі та пиляні. Термінологія. Частина 5. Терміни, що стосуються розмірів круглих лісоматеріалів

EN 844-7 Лісоматеріали круглі та пиляні. Термінологія. Частина 7. Терміни, що стосуються анатомічної структури лісоматеріалів

EN 844-8 Лісоматеріали круглі та пиляні. Термінологія. Частина 8. Терміни, що стосуються властивостей пиломатеріалів

prEN 1309:1994 Лісоматеріали круглі та пиляні. Метод вимірювання розмірів

EN 1310 Лісоматеріали круглі та пиляні. Метод вимірювання параметрів

EN 1311 Лісоматеріали круглі та пиляні. Метод вимірювання біологічних пошкоджень.

Національна примітка

В Україні чинний ДСТУ prEN 1311:2001 Лісоматеріали конструкційні. Визначення характеристичних значень механічних властивостей та щільності (prEN 1311:2000, IDT).

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті вжиті терміни та визначення понять, які наведені в EN 844-1, EN 844-2, EN 844-5, EN 844-7 та EN 844-8.

4 КЛАСИФІКАЦІЯ ЗА ЯКІСТЮ

4.1 Правила сортування

Кожна колода, довгомірні лісоматеріали або комбіновані лісоматеріали з умовною позначкою для поділу класифікують згідно з їх розмірами та зовнішнім виглядом, кількістю та розповсюдженням специфічних вад.

4.2 Позначення класів

Стандартизоване позначення класів містить 2 символи, відокремлені тире:

- перший символ — початкове скорочення назви виду по-латині;
- другий символ вказує клас якості.

4.2.1 Дуб (*Quercus*)

Класифікація дуба за якістю передбачає чотири класи якості:

- Q—A — найвищий клас якості;
- Q—B — нормальний клас якості;
- Q—C — менш цінний клас якості;
- Q—D — клас якості, до якого належать колода, довгомірні лісоматеріали або комбіновані лісоматеріали, що не можуть бути віднесені до вищезазначених класів якості.

Для всіх ознак якості в класі Q—D понад 40 % об'єму деревини повинні бути придатні до застосування.

4.2.2 Бук (*Fagus*)

Класифікацію бука за якістю ділять на чотири класи якості:

- F—A — найвищий клас якості;
- F—B — нормальний клас якості;
- F—C — менш цінний клас якості;
- F—D — клас якості, до якого належать колода, довгомірні лісоматеріали або комбіновані лісоматеріали, що не можуть бути віднесені до вищезазначених класів якості.

Для всіх ознак якості в класі F—D понад 40 % об'єму деревини повинні бути придатні до застосування.

4.3 Ознаки, що враховують під час сортування

Таблиці 1 і 2 надають норми, що їх враховують, і повинні вимірюватися згідно з prEN 1309, EN 1310 та EN 1311.

Довгий стовп, колода або довгомірні лісоматеріали повинні бути занижені в класі, якщо вони не відповідають вимогам будь-якої з характеристик.

Довжина і діаметр повинні бути виміряні, використовуючи метод, зазначений у prEN 1309.

5 ТАБЛИЦІ НОРМ СОРТУВАННЯ

Таблиця 1 — Норми сортування для дуба

Ознаки	Клас			
	Q—A	Q—B	Q—C	Q—D ⁵⁾
Мінімальні розміри мінімальна довжина, м ¹⁾ мінімальний серединний діаметр без кори, см ¹⁾	2,5 ²⁾ 40 ²⁾	3 ²⁾ 35 ²⁾	2 ²⁾ 30 ²⁾	без обмежень ²⁾ без обмежень ²⁾
Заболонь (вздовж радіуса), см	≤ 3	≤ 4	дозволено	дозволено
Показник приросту, мм	≤ 4	дозволено	дозволено	дозволено
Забарвлення	однорідне ²⁾	дозволено ²⁾	дозволено	дозволено
Відкритий здоровий сучок, мм/м	≤ 15/ 2,5 ³⁾	4)	дозволено	дозволено
Гнилий сучок (відкритий), мм/м	не дозволено		≤ 50/2	дозволено
Сліди на корі (пагін водяний, зарослі сучки, наріст) кількості/м	1 боковий відросток /2,5 ³⁾		дозволено	дозволено
Нахил волокна, см/м	≤ 5	≤ 9	дозволено	дозволено
Зміщена серцевина, %	< 10	< 20	дозволено	дозволено
Внутрішня заболонь	не дозволено	не дозволено	не дозволено	дозволено
Проста кривизна, см/м	≤ 2	≤ 4	≤ 10	дозволено
Овальність, %	< 10	дозволено	дозволено	дозволено
Прості серцевинні тріщини	дозволено в серединній третині діаметра	не дозволено наскрізні тріщини	дозволено	дозволено
Зірчасті тріщини	не дозволено	дозволено в середині на 1/3 діаметра	дозволено в середині на 2/3 діаметра	дозволено
Морозні тріщини	не дозволено	не дозволено	не дозволено ²⁾	дозволено
Кільцеві тріщини	не дозволено	дозволено тільки в середині на 1/5 діаметра з товстого кінця	дозволено тільки з товстого кінця	дозволено
Тріщини усихання	не дозволено	дозволено	дозволено	дозволено
Червоточини	не дозволено	не дозволено	дозволено в заболоні	дозволено
М'яка гнилизна	не дозволено	не дозволено	не дозволено	дозволено
Бурі плями	не дозволено	дозволено в 15 % діаметра в середині	дозволено	дозволено
Буре ядро	не дозволено	не дозволено	дозволено в середині на 1/3 діаметра	дозволено

¹⁾ Довжину та діаметр вимірюють, використовуючи метод, зазначений у prEN 1309.

²⁾ Вилучити ті пункти, що обумовлені контрактом.

³⁾ Тільки якщо немає інших ознак сортування.

⁴⁾ Максимальна сума: 100 мм/3 м сучків (охоплюючи інші ознаки). Здоровий відкритий сучок не повинен бути понад 60 мм та сума гнилих сучків повинна бути ≤ 20 мм. Водяні пагони розглядають як сучки діаметром 5 мм.

⁵⁾ Для всіх ознак класу Q—D понад 40 % об'єму деревини повинно бути придатне до використання.

Таблиця 2 — Норми сортування для бука

Ознаки	Клас			
	F—A	F—B	F—C	F—D ⁵⁾
Мінімальні розміри мінімальна довжина, м ¹⁾ мінімальний серединний діаметр без кори, см ¹⁾	3 ²⁾ 35 ²⁾	3 ²⁾ 30 ²⁾	2 ²⁾ 25 ²⁾	без обмежень без обмежень
Показник приросту, мм	≤ 4 ²⁾	дозволено	дозволено	дозволено
Сучки Зрошені або відкриті з яких відкриті сучки	не дозволено	3 сучки/3 м Σ діаметрів ≤ 200 мм/3 м (з яких нездорових сучків макс. 40 мм/3 м)	здоровий сучок дозволено Σ діаметрів гнилих та нездорових сучків ≤ 120 мм/3 м)	дозволено
Нахил волокна, см/м	≤ 5	≤ 9	дозволено	дозволено
Зміщена серцевина, %	≤ 10	≤ 20	дозволено	дозволено
Кривизна, см/м	≤ 2	≤ 4	≤ 8	дозволено
Овальність, %	< 15	дозволено	дозволено	дозволено
Ребристість	не дозволено	не дозволено ²⁾	дозволено	дозволено
Прості серцевинні тріщини	не дозволено	дозволено	дозволено	дозволено
Зіркоподібні тріщини	не дозволено	не дозволено	дозволено	дозволено
Червоточини	не дозволено	не дозволено	не дозволено	дозволено
Біла гнилизна, % діаметра	≤ 10 в серцевині	≤ 15 в серцевині	≤ 25 в серцевині	дозволено
Червона серцевина, % діаметра	≤ 20 ³⁾	≤ 30 ⁴⁾	дозволено	дозволено
Зіркоподібна червона серцевина, % діаметра	не дозволено	≤ 10	≤ 40	дозволено
Знебарвлення	не дозволено	не дозволено	дозволено	дозволено
Т-хвороба (закрита прорость)	не дозволено	не дозволено	дозволено	дозволено
¹⁾ Довжину та діаметр треба вимірювати, використовуючи методи, зазначені в ргEN 1309. ²⁾ Вилучити ті пункти, що обумовлені контрактом. ³⁾ У підкласі «А червоний» дозволено 100 % однорідної червоної серцевини, якщо все інше здорове. ⁴⁾ У підкласі «В червоний» дозволено 100 % однорідної червоної серцевини, якщо все інше здорове. ⁵⁾ Для всіх ознак класу F—D понад 40 % об'єму деревини повинно бути придатне до використання.				

УКНД 79.040

Ключові слова: лісоматеріали, листяна деревина, круглі лісоматеріали, класифікація, якість, бук, дуб.

Редактор **О. Чихман**
Технічний редактор **О. Марченко**
Коректор **Т. Калита**
Верстальник **Т. Шишкіна**

Підписано до друку 12.07.2007. Формат 60 × 84 1/8.
Ум. друк. арк. 0,93. Зам. Ціна договірна.

Відділ редагування нормативних документів ДП «УкрНДНЦ»
03115, м. Київ, вул. Святошинська, 2